

NATUR · COP15

Historiskt avtal för naturen

■ **Länderna vid COP15 har nått ett globalt ramavtal. De förbinder sig till att skydda 30 procent av planetens yta senast år 2030.**

Beskedet kom strax efter tre igår morse lokal tid efter en rejäl nattmangling och möttes av applåder i kongressalen i Montreal. Samtliga drygt 190 länder som står bakom FN:s konvention om biologisk mångfald har godkänt överenskommelsen, som ses som ett "Parisavtal för naturen".

FN-mötet COP15 i Kanada pågick under knappt två veckor och ses av många som den sista chansen att rädda jordens arter och ekosystem.

Det nya ramavtalet innehåller totalt 23 åtgärds mål. Ett av de viktigaste handlar om att skydda 30 procent av jordens yta till hav och land till 2030. Idag är cirka 17 procent av jordens landområden och drygt 8 procent av havsområdena skyddade enligt FN.

Det nya målet för skydd av land och hav, som kallas "30x30", har av jämförts med Parisavtalets temperaturmål på klimatområdet.

FN:s miljöchef Inger Andersen välkomnar ramverket i ett uttalande.

– Om ramverket blir succé kommer att avgöras av hur snabbt vi implementerar det vi har kommit överens om. Hela FN-systemet är utrustat för att stötta implementeringen så att

"Om ramverket blir succé kommer att avgöras av hur snabbt vi implementerar det vi har kommit överens om. Hela FN-systemet är utrustat för att stötta implementeringen så att vi på riktigt kan sluta fred med naturen."

Inger Andersen, FN:s miljöchef.

vi på riktigt kan sluta fred med naturen.

Åsa Ranung, senior policyrådgivare inom biologisk mångfald på Världsnaturfonden WWF, satt i plenarysalen under den drygt sju timmar långa slutförhandlingen.

– Vi är jätteglada över att länderna har lyckats enas om ett avtal med det övergripande målet om att skydda 30 procent av hav, vatten och land till 2030 och stoppa trenden av den biologiska mångfalden. Att avtalet också uppmärksammar ursprungs- och lokal-

befolkningarnas rättigheter är väldigt glädjande, säger Åsa Ranung.

Däremot är hon missnöjd över att avtalet inte innehåller tydliga mål för det mänskliga fotavtrycket, om påverkar de övriga 70 procenten av planetens yta.

– Men det är beklagligt att det saknas ett tydligt mätbart mål för att minska fotavtrycket från produktion och konsumtion, något som måste hända för att stoppa arttöden.

En avgörande fråga har varit att rika länder ska stötta utvecklingsländer med resurser för att bevara den biologiska mångfalden. Enligt överenskommelsen ska de rika länderna nu öka sitt bidrag till fattigare länder till 20 miljarder dollar om året 2025. Summan ska öka till 30 miljarder till 2030.

Det är ett uppsving jämfört med de rika ländernas nuvarande stöd som uppskattas till runt 10 miljarder dollar om året.

Övriga åtgärds mål handlar bland annat om att minska övergödningen och riskerna förknippade med bekämpningsmedel.

Representanter för ursprungsbefolkningar har drivit på för att deras rätt att förvalta sina landområden ska tas till vara. Och ramavtalet innehåller skarpa formuleringar kring skydd av ursprungsbefolkningars rättigheter. (TT)

HANNA ODELFORS
PETRA HEDBOM
ROLAND JOHANSSON

FAKTA

COP15

■ FN-toppmötet om biologisk mångfald, COP15, hölls i Montreal i Kanada den 7-19 december.

■ Målet var att enas om ett nytt ramverk för biologisk mångfald, med åtgärder för att "säkerställa att den gemensamma visionen om att leva i harmoni med naturen senast 2050 uppfylls".

■ Ramverket ska ersätta de så kallade Aichimålen för biologisk mångfald som gällde 2011-2020, men som på grund av pandemin ännu inte fått

■ någon efterföljare. Inget av Aichimålen har uppnåtts, enligt en FN-rapport från 2020.

■ På mötesagendan fanns även implementeringen av två protokoll inom konventionen för biologisk mångfald. Dessa handlar om säkerhet kring genmodifierade organismer och rättvis användning av genetiska resurser.

■ COP står för Conference of the parties och syftar på parterna i FN:s konvention för biologisk mångfald. 15 anger vilket möte i ordningen det är.

■ Alla länder som står bakom FN-konventionen om biologisk mångfald deltar i förhandlingarna, vilket är alla världens länder utom USA, som ändå är med på mötet.

■ EU-länderna för en gemensam talan, men även en svensk förhandlingsdelegation var på plats. Ländernas ministrar var på plats i slutet av mötet, däribland Sveriges klimat- och miljöminister Romina Pourmokhtari.

■ Källor: FN:s miljöprogram och Regeringskansliet



Applåder bröt ut när länderna enades om ett historiskt avtal för naturen.

Lundaforskare:

■ **Stärkt skydd för världens land och hav. Särskilda skrivningar om att alla länder ska respektera urbefolkningarnas rättigheter. Det är några kärnpunkter i det nya "Parisavtal" för naturen som slöts i Montreal. Forskaren Henrik Smith i Lund ser punkterna som viktiga, men otillräckliga.**

– Lite vin, lite vatten, sammanfattar Henrik Smith.

Vi träffar honom på Ekologihuset i Lund där han är professor i zoökologi. Han är dessutom ledamot i Naturvårdsverkets vetenskapliga råd för biologisk mångfald och ekosystemtjänster. De senaste veckorna har han följt informationen från FN:s miljömöte

COP15 i Montreal som avslutades igår.

Mötets mål var ett nytt globalt ramavtal för biologisk mångfald. Frågan är akut. Enligt IPBES, som är en expertpanel för området, är en miljon arter så hotade att de riskerar att utrotas inom de närmaste årtiondena.

– De största orsakerna är förändrad markanvändning, till exempel utbredning av jordbruket på skogens bestånd, säger Henrik Smith.

När vi möts på måndagen har ett avtal blivit klart som i nyheterna presenteras som ett "Parisavtal för naturen" och kallas historiskt.

Henrik Smith välkomnar avtalet men fastslår samtidigt att det är otillräckligt.

– Min bedömning är att detta kommer att bidra till att dämpa förlusten av biologisk mångfald. Men naturligtvis hade man önskat sig kraftfullare skrivningar.

En central punkt är att 30 procent av jordens land och hav ska skyddas till 2030. Till samma år ska naturrestaurering ha genomförts eller ha inletts för 30 procent av skadade ekosystem på land, i inlands-vatten och vid kusterna.

Ett orosmoment enligt Henrik Smith och andra bedömare är att skrivningen öppnar för ett visst nyttjande av skyddade områden så länge det är hållbart, utan att detta är tydligt definierat.

– Risken är att man hamnar i oenighet om vad som är acceptabelt för den bio-

2022 UN BIODIVERSITY CONFERENCE

MOP 15 - CP/MOP10-NP/MOP4

Biological Civilization-Building a Shared Future for All Life on Earth

KUNMING – MONTRÉAL

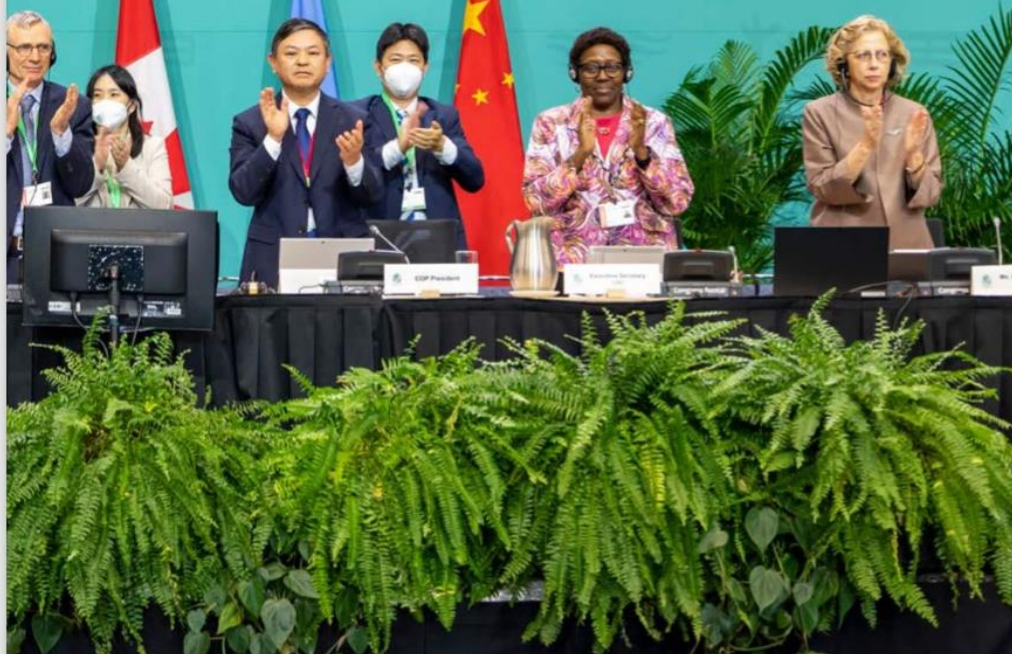


FOTO: JULIAN HABER/AP/TT

”Lite vin, lite vatten”

logiska mångfalden, säger han.

En stor fråga under förhandlingarna var hur rika länder ska stötta utvecklingsländer med resurser för att bevara den biologiska mångfalden.

– Mycket av den biologiska mångfalden finns i fattigare länder som ifrågasätter varför de ska bära ansvaret för bevarandet när rika länderna öka sitt bidrag till fattigare länder från dagens cirka 7 miljarder dollar om året till årliga 20 miljarder dollar till 2025, och sedan öka summan.

En viktig del av avtalet, enligt många bedömare, är



Henrik Smith, professor i zoekologi. FOTO: EIRA DESAX

en skarp skrivning om att alla länder ska respektera ursprungsbefolkningars rättigheter.

– Bevarandet måste kunna innebära en samexistens med ursprungsbefolkningar, säger Henrik Smith.

Avtalet säger också att förlusten av biologisk mångfald ska minska med 90 procent till 2050. Eller, som det uttrycks, ”minska utdöendet till en tiondel”. Det tycker Henrik Smith är alldeles för försiktigt.

– Många arter hinner dö ut innan dess. Jag hade gärna sett ett tidigare mål, eller stegvisa mål, säger han.

Ramavtalet har krävt år av förhandlingar, och motståndet har varit stort.

– Motståndet beror ju på att bevarandet av biologiskt mångfald på kort sikt är en kostnad, säger Henrik Smith.

En viktig poäng med avtalet, säger han, är att medvetenheten ökar om vikten av biologisk mångfald.

– Förlusten av biologisk mångfald är en lika stor fråga som klimatförändringen, säger han.

TEXT: ELIN FJELLMAN
elin.fjellman@sydsvenskan.se



FAKTA

Större förluster av biologisk mångfald än någonsin

■ Den biologiska mångfalden minskar snabbare än någonsin tidigare under mänsklighetens historia.

■ Enligt IPBES, den biologiska mångfaldens vetenskapliga motsvarighet till klimatpanelen IPCC, beror den snabba förlusten på människans exploatering av naturen, som har minskat utrymmet för nästan alla andra organismer på jorden.

■ Omkring en miljon arter bedöms vara utrotningshotade. Utdöendet går allt snabbare och takten är nu upp till 100 gånger högre än den har varit på 10 miljoner år.